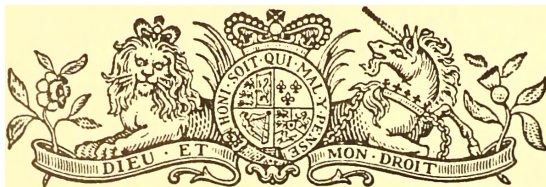

BRITILÄINEN SANOMALEHTIKATSAUS

Britannian Lähetystön Sanomalehtiosaston
kuusi kertaa viikossa ilmestyvä uutisjulkaisu.

No. 141

Kesäkuun 27. p:nä

1941

ENGLANTI, SUOMI JA RUOTSI

Lontoo, 27 p. kesäkuuta.

TIMESIN diplomaattinen toimittaja kirjoittaa tänä aamuna:

»Ruotsin halu säilyttää mahdollisimman kauan puhtaasti puolueeton asenne saksalais-venäläisessä sodassa ilmeni eilen sen suostuessa Neuvostoliiton pyyntöön huolehtia viimeainitun eduista Saksassa ja Unkarissa. Samalla tiedoitettiin, että Ruotsin hallitus oli asettanut sangen ankarat — ja toivottavasti tinkimättömät — ehdot saksalaisten joukkojen kuljetukselle Norjasta kohti itää Venäjän rintamalle.

Englanti käsittää kyllä, että sekä Ruotsin että Suomen asema on vaikea, mutta Englannin hallitus valittaa ja paheksuu kuitenkin suuresti niiden äskeisiä päätöksiä. huomioonottaen nekin suojelutoimenpiteet, joihin Ruotsi on yrittänyt turvautua. Sodan jälkeen ei voitane kohdella hallituksia, jotka ovat tinkineet puolueettomuusasenteestaan, samalla tavoin kuin niitä, jotka ovat kieltäytyneet tinkimästä puolueettomuudestaan.

Tämä ei merkitse, etteikö Suomen tapauksessa erikoisesti tunnustettaisi sitä äärimmäistä painostusta, jonka alaisena Suomen kansa on ollut. Suomen on ollut pakko luopua puolueettomuudestaan melkein heti sen julistettuaan. Venäläiset lentäjät ovat pommittaneet eräitä paikkakuntia Suomessa. Helsingistä tiedoitetaan, että 'venäläiset joukot ovat järjestelmällisesti loukanneet Suomen rajoja' ja että nämä toimet ovat kehitymässä laajaksi hyökkäykseksi.

Jokainen suomalainen muistaa, että vuosi sitten Suomen oli luovutettava laajoja alueita maan itäosista Venäjälle, ja jokainen suomalainen olisi onnellinen saadessaan takaisin nämä menetetyt alueet. Kuitenkin on huomattava osa kansasta — varsinkin nuoriso — vastahakoinen saamaan ne takaisin Saksan avulla, eivätkä nekään, jotka muistavat että Saksan armeija auttoi v. 1918 sotamarsalkka Mannerheimia voittamaan Suomelle itsenäisyyden, tunne olevansa kiitollisuuden sitein sidottuja kansallissosialisteihin.

Kuitenkin arveltiin Lontoossa eilen, että kaikki olosuhteet huomioonottaen ja vaikei jyrkän puolueettomuuden asennetta olisi voitukaan ylläpitää, ei Suomella ollut mitään pakoittavaa tarvetta luopua sotaakäymättömyysasenteesta.»

AMERIKA VALMISTAUTUU

Lontoo, 27 p. kesäkuuta.

Dan Rogers kirjoittaa amerikkalaisessa sanomalehdessä WORLD TELEGRAM:

»Amerikan laivaston telakoilla on nyt rakenteilla suorastaan huimaava määrä aluksia, yhteensä 14 taistelulaivaa, 24 vedenalaista, 44 hävittäjää, 3 miinanraivaajaa, 4 sukellusveneiden tukilaivaa, 6 vesitasojen tukilaivaa ja yksi miinanlaskija.

Sitäpaitsi on yksityisillä laivaveistämöillä rakenteilla 3 taistelulaivaa, 12 lentokone-emälaivaa, 152 hävittäjää, 14 raskasta risteilijää, 53 kevyttä risteilijää, 51 vedenalaista ja lukuisia kevyempiä aluksia.

Rakennustoiminta on joka alalla kehittyneet paljon odotettua nopeammin — erikoisesti mitä tulee suurten matkustajalaivojen muuttamiseen joukkokuljetusaluksiksi ja rahtilaivojen muodosta-

miseen saattajalentokoneiden tukilaivoiksi, jotka voivat kuljettaa 12—15 taistelukonetta. Tämä toiminta on erikoisen nopeata. Niinpä esimerkiksi eräs amerikkalainen 27,000 tonnin loistomatrustajalaiva saapui Karibean merelle tekemänsä matkan jälkeen Newport Mewsiin, 17 tuntia myöhemmin se oli maalattu tuhkanharmaaksi ja 11 päivän kuluttua se joukkojenkuljetusalukseksi muutettuna oli valmis kuljettamaan 5,000 sotilasta määräpaikkaansa.

Yhtiö, joka suoritti muutostyön, on myöskin kolmessa kuukaudessa muuttanut uudenaikaisia rahtilaivoja lentokonetukilaivoiksi. Sitäpaitsi on sama yhtiö saanut melkein valmiiksi 35,000 tonnin kantoisia taistelulaivoja INDIANAN ja lentokonetukilaiva HORNET'in sekä rakentaa parhailaan muita lentokonetukilaivoja, neljää risteilijää sekä viittä yhdistettyä matkustaja-rahtilaivaa. Se suorittaa myös paraikaa laajoja korjaustöitä sekä amerikkalaisissa että englantilaisissa aluksissa.

Yleiskatsaus Yhdysvaltain yksityisten laivaveistämöjen toimintaan osoittaa, että niillä on parhailaan toimitettavana 3,325 miljoonan dollarin arvosta merivoimien tilauksia ja 620 miljoonan dollarin arvosta kauppalaivaston tilauksia.

OLEMME PANNEET MERKILLE

että Englannin suuret ilmahyökkäykset lännessä — Lontoon mukaan historian jättiläismäisin ilmaoffensiivi — ovat nyt jatkuneet yhtä mittaa kaksi viikkoa. Eilen, kuudentenatoista perättäisenä yönä, oli Saksan yläpuolella 200—400 brittiläistä pommikonetta. Valtavat uudet pommikoneet, Stirlingit, Manchesterit ja Halifaxit; jotka on rakennettu Englannissa, sekä Yhdysvalloista saapuneet raskaat pommikoneet ovat yhä lisääntyvin joukoin liikkeellä ja öiden pidentyessä muodostuvat brittiläiset hyökkäykset todennäköisesti entistä tuhoisemmiksi. Päivänvalossa suoritettavat hyökkäykset, jotka ulottuvat aina 100 kilometriä vallatuille alueille, kuuluvat myöskin tavanmukaiseen ohjelmaan. Saksan puolustuksen heikkoudesta voi päätellä, etteivät Saksan ilmavoimat pysty ylläpitämään taisteluja kahdella rintamalla.

Päivän erikoisartikkeli.

LEIJONA JA SEN PENNUT

DOMINIOIDEN APU ENGLANNIN SOTAPONNISTUKSISSA

Pääministeri Churchill piti viime viikolla Englannin radiossa puheen Amerikan kansalle ja viitasti tällöin Britannian leijonaan, joka seisoo takaa-ajajiansa edessä yksin »mutta leijonanpennut viereillään». Näiden »pentujen» antaman avun mittasuhteet käyvät ilmi seuraavasta katsauksesta.

AUSTRALIA.

Australiassa on voimassa yleinen asevelvollisuus, vaikkakin palvelu ulkomailla on vapaaehtoista. Sotilaiden värvääminen ulkomaille lähetettäviin, n.k. imperiumijoukkoihin lopetettiin viime vuoden heinäkuussa, kun alkuperäinen päämäärä, 90,000 miestä, oli saavutettu, mutta värväystoiminta aloitettiin uudelleen tammikuussa. Hallitus ottaa kuukausittain palvelukseen 8000 miestä vahvistaakseen imperiumijoukkoja ja muodostaakseen uuden panssaridivisioonan. Imperiumijoukot palvelevat Keski-Idässä, Malakan niemimaalla ja Englannissa. Kotipuolustusjoukkojen vakainainen vahvuus on 250,000 miestä.

Austraalian Kuninkaallinen Laivasto on ottanut osaa toimintaan Välimerellä, Punaisella merellä ja Tyynellä valtamerellä sekä muilla vesillä. Sodan alussa laivastoon kuului kaksi raskasta risteilijää, neljä pienempää risteilijää, kaksi apualusta-, viisi hävittäjää ja muita pienempiä aluksia. Viime vuoden joulukuussa oli laivaston miesvahvuus kaikkiaan yli 15,000.

Austraalian Kuninkaalliset Ilmavoimat toimivat Yhtyneen Kuningaskunnan alueella, Keski-Idässä ja Malakan niemimaalla. Helmikuussa oli ilmavoimiin tarjoutunut kaikkiaan 160,000 miestä ja maaliskuussa tiedotetaan ilmavoimissa olleen 13,767 miestä lento- ja 25,276 miestä maahenkilökuntaa.

Austraalian varus- ja ammusministeri ilmoitti joulukuussa, että Austraalian puolustus oli omavaraistumassa. Tämä maa valmisti itse melkein kaikki joukkojensa tarvitsemat aseet ja amukset, kuten kiväärit, konekiväärit, Bren- ja Vickers-ampumaaseet, ilmatorjunta- ja tankintorjuntatykit ja sitäpaitsi oli parhailaan valmistuksen alaisena 14,000 moottoriajoneuvoa.

Austraaliassa aloitettiin viime vuonna toteuttaa suurisuuntaista lentokonerakennusuunnitelmaa, jonka kustannukset nousevat 55 miljoonaan Austraalian puntaan. Tämän vuoden alkupuolella tiedotettiin, että Austraaliasta oli alettu viedä koulutuskoneita Intiaan ja Birmaan. Ensimmäinen Austraaliassa rakennettu Bristol Beaufort pommituslentokone valmistui huhtikuussa.

Miljoonia puntia on käytetty sotalaivojen rakentamiseen. Suunnitelluista kolmesta hävittäjästä valmistui ensimmäinen viime marraskuussa. Sitäpaitsi kuuluu rakennusohjelmaan 50 vartioalusta. Laivanvarustuskomissio suunnittelee myöskin vähintään 60 kauppalaivan rakentamista.

Austraalian sotamenot olivat tämän vuoden helmikuussa 200 miljoonaa Austraalian punttaa; viime sodan neljänä vuonna ne nousivat yhteensä vain 270 miljoonaan.

KANADA.

Kanadassakin on yleinen asevelvollisuus, mutta sotapalvelu ulkomailla on vapaaehtoista, jonkun aikaa sitten ilmoitettiin virallisesti, että Kanadan aktiivisten joukkojen vahvuus oli 250,000. Vuoden 1940 lopussa oli näistä joukoista yli 60,000 miestä ulkomailla ja tänä vuonna lähetetään Englantiin vielä kaksi divisioonaa. Kanadalaiset auttavat nyt Yhtyneen Kuningaskunnan, Islannin, Newfoundlandin ja Länsi-Intian puolustusta. Suojeluskuntien vahvuus oli joulukuussa yli 100,000 miestä.

Kanadan laivasto, johon helmikuussa kuului 175 laivaa ja 15,319 miestä, toimii Karibeanmerellä, Pohjois-Atlantilla ja Euroopan vesillä.

Vuoden 1940 lopulla oli Kanadan Kuninkaallisissa Ilmavoimissa yli 36,000 miestä. Kanada on Brittiläisen valtakunnan suuren koulutusohjelman keskus, ja siellä koulutettuja lentäjiä saapuu säännöllisenä virtana Englantiin.

Kanadasta pyritään tarmokkain toimenpitein muodostamaan valtava asevarikko ja sen sota-tuotanto on järjestetty Yhdysvaltojen tuotantoon liittyväksi. Kanada on keskittynyt sellaisten sotatarvikkeiden valmistukseen, joita ei voida saada Yhdysvalloista, kuten »malli kolme» tankkeja, pienoisaseita, Bren-pikakiväärejä, eräitä lentokonetyyppejä, konekiväärejä ja tankintorjuntatykkejä. Vuoden 1940 loppuun mennessä arvioidaan Kanadan saamien tilausten nousseen yhteensä 1,104 miljoonaan dollariin ja tämän vuoden huhtikuussa tiedoitetiin, että Kanada arvioi voitavansa lähettää Englantiin noin 1,500 miljoonan dollarin arvosta sotatarvikkeita, raaka-aineita ja maataloustuotteita. Ennen vuoden 1941 loppua Kanadan tuotanto tulee ilmeisesti ylittämään 70 prosentilla viime sodan suurimpien ponnistusten kauden.

Kanadan laivanrakennusohjelman mukaan rakennetaan 60 korvetta Kanadan Kuninkaalliselle laivastolle, 10 korvetta Englannin laivastolle, 38 miinanraivaajaa Kanadan ja 12 Englannin laivastolle, 10 puista miinanraivaajaa Englannin laivastolle, 20 Fairmile venettä Kanadan laivastolle sekä suuri joukko pienempiä aluksia. Tämän vuoden toukokuuhun mennessä oli laskettu vesille jo 59 korvetta ja 31 miinanraivaajaa. Kanada on tehnyt Yhdysvaltojen kanssa sopimuksen, jonka mukaan kumpikin maa saa rakentaa maavoimien ja merivoimien tarvitsemia aluksia Suurten järvien laiva-veistämöillä. Mitä tulee kauppalaivoihin, ilmoitti sotatarvikeministeri huhtikuussa, että Kanada tulee kolmivuotissuunnitelman puitteissa rakentamaan Yhtynyttä Kuningaskuntaa varten 96 rahtilaivaa, jotka tulevat olemaan keskimäärin 10,000 tonnin kantoisia. Kanadassa on noin 40 laiva-veistämöä ja telakkaa.

Kanadan lentokoneellisuuden tiedoitetiin huhtikuussa tuottaneen viikottain 45 lentokonetta. Näistä oli suurin osa hävittäjiä (Hurricaneja). Tämän teollisuuden palveluksessa olevien työntekijöiden lukumäärä oli ennen sotaa 1000, mutta tämän vuoden huhtikuussa 22,000.

Maaliskuussa ilmoitettiin virallisesti, että Kanadasta oli lähetetty sotaikäyväälle Brittiläiselle valtakunnalle kaikkiaan 90,000 sotilaallisiin tarkoituksiin käytettävää ajoneuvoa. Kanadan tehtaat valmistavat kahdeksanlaatuisia ajoneuvoja ja yhteensä yli 30 eri tyyppiä. Helmikuussa vastasi tilausten kokonaisuus yli 400 yksikön tuotantoa päivässä. Kaikki nämä olivat tarkoitettut yksinomaan Kanadaa ja Yhtynyttä Kuningaskuntaa varten.

Kanada tuottaa sekä kiväärejä, konekiväärejä, Bren-pikakiväärejä että ilmatorjuntatykkejä. Räjähdyksaineiden tuotannon arvioidaan Kanadassa nousevan vuonna 1941 yhtä suureksi kuin koko vuosien 1914—18 tuotanto, tiedoitti Kanadan sotatarvikeministeri.

Vuosien 1941—42 sotamääräraha — noin 320 milj. punttaa — on suurin mitä tämän dominion historiassa koskaan on esiintynyt. Tällä hetkellä Kanada kuluttaa sodankäyntiin kolme kertaa enemmän kuin viime sodan raskaimpanakaan vuotena.

UUSI-SEELANTI.

Sotilaskoulutus on pakollinen ja naimattomien miesten sekä eräiden naimisissa olevienkin kesken määrätään palvelu ulkomailla arvalla. Aikaisemmin oli palvelu ulkomailla vapaaehtoista ja viime vuoden heinäkuuhun mennessä oli tällaisia vapaaehtoisia melkein 64,000. Maa-, meri- ja ilmavoimat huomioonottaen oli tämän vuoden maaliskuussa 30,000 uus-seelantilaista sotilasta ulkomaisessa palveluksessa, Keski-Idässä, Malakalla ja Yhtynessä Kuningaskunnassa. Senlisäksi on Uudessa-Seelannissa erinäisiä joukkoja kotipuolustusta varten.

Enemmän kuin 3,000 miestä palveli Englannin laivaston uusseelantilaisessa osastossa vuoden 1940 lopulla. Tähän laivasto-osastoon, joka osallistuu puolustustoimintaan Tyynellä valtamerellä ja muilla vesillä, kuuluu kaksi risteilijää.

Uuden Seelannin ilmavoimien yksikköjä palvelee Englannissa ja Malakan niemimaalla. Tämän vuoden maaliskuussa oli ilmavoimiin ilmoittautuneiden lukumäärä yli 23,000 ja sodan alusta tämän vuoden maaliskuuhun on 500 ohjaajaa, 350 tähytäjää ja 580 ampujaa matkustanut Uudesta Seelannista palvelukseen ulkomailla. Uusi Seelanti tulee lähettämään vuosittain muutamia tuhansia miehiä Brittiläisen valtakunnan suuriin lentokouluihin.

Sotatarvikkeiden valmistuksessa on tapahtunut huomattavaa edistystä ja Uudessa Seelannissa valmistetaan nykyisin käsikranaatteja, kevyitä Bren-tankkeja, kranaatinheitimiä ja pommeja. Sitäpaitsi rakennetaan siellä Tiger Moth-koulutuskoneita, vaikka toistaiseksi moottorit, renkaat ja koejet tuodaan ulkoa.

Uus-Seelanti on ryhtynyt tarmokkaisiin toimenpiteisiin lisätäkseen sotatarvikkeiden valmistuksessa tärkeän mineraalin, scheliitin tuotantoa.

ETELÄ-AFRIKAN LIITTOVALTIO.

Vuoden 1941 tammikuuhun mennessä oli liittovaltio muodostanut yli 120,000 miehen armeijan ilman asevelvollisuutta ja sen joukko-osastoja on ollut Itä-Afrikassa viime vuoden heinäkuusta asti.

Etelä-Afrikan ilmavoimat, jotka kuuluvat armeijaan, ovat toimineet jo jonkin aikaa Itä- ja Pohjois-Afrikassa. Viime joulukuussa ilmoitettiin lentokoulutus suunnitelmia laajennetun huomattavasti.

Etelä-Afrikan rannikopuolustusvoimat suojelevat dominion merireittejä ja rannikkoja. Tammi-kuussa annetun tiedon mukaan toimivat Etelä-Afrikan sotalaivat ensimmäistä kertaa tämän dominion historiassa Englannin laivaston rinnalla omilla vesillään. Muutamia viikkoja aikaisemmin oli laivue etelä-afrikkalaisia miinanraivaajia lähtenyt liikkeelle liittovaltion satamista.

Melkein kaikki varusteet, kiväärejä ja lentokoneita lukuunottamatta, on joko valmistettu tai kokoonpantu Etelä-Afrikassa. Valtion perustama Teollisuudenkehitysyhtiö, jonka pääoma on 5 milj. puntaa, alkoi toimintansa täydessä laajuudessaan tänä vuonna. Sen päätarkoituksena on panna alulle tärkeitä erikoisteollisuuksia sekä raskaan teollisuuden haaroja, jotka pystyisivät jonkin ajan kuluttua toimimaan omin voimin.

Esittäessään maaliskuussa valtion talousarvion mainitsi valtiovarainministeri, että puolustusmenot alkavana vuonna tulevat todennäköisesti nousemaan kaikkiaan 72 miljoonaan puntaan.

NEWFOUNDLAND JA ETELÄ-RODESIA

auttavat kumpikin huomattavasti emämaata sen sotaponnistuksissa. Kaikilla dominioilla on sitäpaitsi paljon luonnonrikkauksia käytettävänä. Kanada lähettää Englantiin suuria määriä elintarpeita sekä kuparia, sinkkiä, alumiinia, lyijyä ja nikkeliä. Yhtyneet Kuningaskunnat saavat koko Australian ja Etelä-Afrikan villatuotannon ja sitäpaitsi antavat dominiot huomattavan paljon wolframia, manganeesia, kromimalmia, asbestia ja muita aineita yllämainittujen metallien lisäksi Senlisäksi tulee luonnollisesti Intian ja siirtomaiden antama apu. Tuskin voisi paremmin määritellä Brittiläistä kansojen yhteisöä kuin nimityksellä »ensimmäinen onnistunut yritys luoda koko maailmankäsittävä kansanvälinen järjestelmä».

TÄRKEÄ TIEDOITUS

Nykyisten maanpuoluksesta johtuvien varotoimenpiteiden vuoksi on henkilökuntamme vähentynyt, jonka vuoksi olemme katsonet välttämättömäksi keskeyttää toistaiseksi BRITITILÄISEN SANOMALEHTIKATSAUKSEN julkaisemisen suomen- ja ruotsinkielellä. Katsaus tulee kuitenkin edelleen ilmestymään englanninkielisenä entiseen tapaan.

Haluamme käyttää tilaisuutta kiittääksemme suomalaisia lukijoitamme saamastamme avusta ja tunnustuksesta ja toivomme, että Brittiläinen Sanomalehtikatsaus on ollut hyödyksi välittäessään heille Englannin kansan mielipiteitä.

BRITANNIAN LÄHETYSTÖ
Sanomalehtiosasto.
Helsinki.